

Трябва да се подчертае, че категорично се налага моделът на връзката на аязми с манастирите от Малка Света гора в Сливенската планина. Това поражда и предположението, че построяването на тези манастири се е осъществявало до множеството аязми в Сливенската планина, което определя и нейния сакрален характер (Демирев 2004: 379–390). В същия контекст стои и семантичното тждество *аязма – манастир*, изразяващо се в наричането на аязмата „Манастир“ (Демирев 2004: 383).

Аязма има до някогашния манастир „Св. Николай“ край с. (кв) Козарево, Твърдишко,²⁴ до с. Самуилово, Сливенско („Св. св. Константин и Елена”),²⁵ над с. Трапоклово, Сливенско („Св. Петка”)²⁶, край с. Чинтулово, Сливенско („Св. Илия”)²⁷, в с. Тополчане, Сливенско („Св. Спас”)²⁸ и др. За всички е съхранен споменът за някогашни големи събори край тях в деня на светеца или за посещение в определен ден (празник) в годината с извършването на конкретни обредни практики – измиване (пиене) с водата, връзване на нишан (аманет) от своя дреха, поднасяне на подарък, обричане на курбан и т.н. Някои от аязмите сега са възстановени по инициатива на местното население, като се възстановяват и посещенията при тях. За аязмото край с. Самуилово битува предание за възмездие спрямо местни хора, опитали се да го разрушат: „Партийния секретар и кмет на селото докарал булдозер от МТС да събаря аязмото, но тракториста, като видял, и отказал: „Там има кръст, не мога да събарям, иди ти.” И отказал. Туй става към 1950–1952 г.

След туй един от селото, Тодор Иванов, открадва дограмата (прозорци и врати) и същия след няколко години са отрови сам. Аязмото са затваряше с две големи дървени врати. А 1993 г. сина му отиди да реже тополи около Тунджа и пада едно дърво отгоре му и го уби.”²⁹ А за манастира с аязмото край с. Чинтулово се знае: „Разпразяха, че Елюменкувите (местни хора) земали тухли и свещници от там, от манастира и в един ден, на четиресте, умряли 4 човека, двама братя и две сестри.”³⁰

Край големия извор *Куш бунар* (‘Птичи кладенец’) на билото на Сливенската планина някога на Преображение (6 август) е ставал голям събор, на който са идвали хора от близо и далеч заради необикновените качества на водата. Заради нея тук са идвали и известни турски първенци (Табаков 1986: 350–351; Делирадев 1953: 226). Според легенда водата на този извор е лечебна и с преобразяваща сила. Затова престарелите орли се къпели в него и се подмладявали (Табаков 1986: 350–351; Делирадев 1953: 226).

Съхранено е знание за съществуването тук на стара църква, строена (по предание) от Иван Асен II, вероятно от комплекса на *Малка Света гора* (Шкорпил 1984: 14–16; Шкорпил 1885: 77; Делирадев 1953: 266; Бънов 1995: 53). В Кушбунарската долина, на юг от извора, се намира и средновековна крепост (Делирадев 1953: 263; Бънов 1995: 63). Това е и най-голямото хайдушко сборище в Сливенската планина (Демирев 2006: 183–184). Видно е впечатляващото наслагване на културна и историческа информация в знанието